

Metodika k požární bezpečnosti v pobytových zařízeních sociální péče před vydáním

V září loňského roku jsme vás na těchto stránkách informovali, že MPSV prostřednictvím svého systémového projektu „Rozvoj systému sociálních služeb“ a za úzké spolupráce se zástupci Ministerstva vnitra – Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru připravuje metodiku k tématu požární bezpečnosti v pobytových zařízeních sociálních služeb. Nyní můžeme oznámit dobrou zprávu, že tento dokument je v současné době hotov a brzy bude oficiálně zveřejněn.

Obecně jsou pobytová zařízení vnímána jako velmi riziková z pohledu požární bezpečnosti, a to vzhledem k jejich klientům, kteří jsou mnohdy obtížně pohybliví či nepohybliví a mohou mít deficit ve schopnosti vyhodnotit krizovou situaci ve svém okolí. Proto jsou tato zařízení pod zprůsvětleným požárním dohledem. Zároveň se však jedná o „normální domov“ klientů, kde žijí a naplňují své potřeby. Dilemata mezi zajištěním odpovídající požární bezpečnosti všech osob v zařízení a zajištěním podmínek důstojné služby neomezující uživatele či nezatěžující zbytečně rozpočty služeb návrh metodiky nejen vnímá, ale **snaží se i přinášet odpovídající řešení.**

Metodika se velmi obsáhle zabývá prevencí vzniku požárů. Dle požární statistiky HZS pro období 2010-2019 patřily mezi nejvýznamnější příčiny požárů v těchto typech zařízení nedbalost (185 z celkových 320 případů). Metodika rekapituluje relevantní zákonné povinnosti a přehledně shrnuje náplň základního požadavku, že *každý je povinen počínat si tak, aby nezatvářel příčinu ke vzniku požáru:*

- provádím jen tu činnost, ke které mám kompetence (KDO);
- činnost provádím jen na místech k tomu určených (KDE);
- při činnostech dodržuji všechna pravidla a postupy (JAK);
- při činnostech používám jen to, co je k dané činnosti potřebné (ČÍM).

Druhou nejčastější příčinou byly **technické závady** (76 případů). Základním předpokladem pro eliminaci rizika vzniku požáru od elektrických a plynových zařízení je alespoň dodržovat pravidelné lhůty jejich kontrol (posouzení, zda stav provozovaného zařízení odpovídá technickým

požadavkům – provádí se nejméně jednou za rok) a revizí (celkové posouzení zařízení, při kterém se prohlídkou, vyzkoušením, popř. měřením zjišťuje provozní bezpečnost a spolehlivost zařízení – provádí se podle harmonogramu revizí nejméně jedenkrát za tři roky, není-li stanoveno jinak).

V materiálu je velký prostor věnovaný **požárně bezpečnostnímu řešení**, které vzniká v rámci projekčních prací a jehož cílem je minimalizace škod při případné události. Je nutné budovu navrhnout tak, aby nedošlo k nekontrolovatelnému rozšíření požáru, aby byla umožněna bezpečná evakuace osob a aby byl zajištěn bezproblémový zásah HZS – základními kameny, podrobně specifikovanými v metodice, jsou:

- rozdělení objektu do požárních úseků;
- omezení hořlavosti zabudovaných stavebních výrobků;
- dva směry úniku;
- zajištění bezpečné evakuace;
- navržení evakuačních výtahů;
- příprava exteriéru pro požární zásah;
- zajištění dostatečného počtu funkčních zařízení pro prvotní protipožární zásah.

Jak je výše uvedeno, v reálném provozu zařízení může docházet ke konfliktům mezi pravidly požární bezpečnosti a požadavky na důstojné a kvalitní poskytování sociální služby. Je tedy nutné vždy individuálně zvažovat a volit takové řešení, které zajistí jak důstojnost klientů, tak zároveň neohrozí jejich zdraví či život v případě vzniku požáru. V textu metodiky jsou proto popsány situace, které by v provozu zařízení měly být automaticky bezpředmětné. Metodika rovněž připomíná, že pasivní požární ochrana (stavební konstrukce) poslouží velmi dobře v případě již vypuklého/rozvinutého požáru, nicméně požár může být likvidován mnohem efektivněji, pokud je likvidován ve svých prvotních fázích, a to za pomoci aktivních **prvků včasné detekce** (zařízení autonomní detekce a elektrická požární signalizace).

V rámci metodiky je rovněž odpovídající prostor věnován **reakci na požár**, kdy znalost postupů zdolávání požáru a okamžitá správná reakce personálu je naprosto klíčová pro ochranu zdraví i životů všech osob v zařízení. Metodika vysvětluje obecné zásady postupu při vzniku požáru,

a to od jeho ohlášení na tísňovou linku až po provedení prvotního hasebního zásahu, a popisuje pro něj využitelné hasící prostředky.

Nachází-li se v objektu pouze osoby, které jsou schopny se bez cizí pomoci ze zasaženého objektu evakuovat, je možné přijmout **strategii přímé evakuace objektu** po únikových cestách, případně s využitím evakuačního výtahu. Ve většině objektů rezidenčních zařízení však nelze předpokládat, že klienti po vyhlášení poplachu objekt sami opustí, a proto musí být těmto podmínkám přizpůsobena i samotná stavba, ve které se počítá s **postupnou (horizontální) evakuací osob**, tj. ne přímo mimo objekt, ale v první fázi do další požárně zabezpečené části objektu v rámci podlaží. Strategie horizontální evakuace a její fáze jsou samozřejmě v metodice podrobně a návodně rozebrány.

Metodika si klade za cíl být reálnou a využitelnou oporou poskytovatelů pobytových služeb v tomto životně důležitém tématu. Kromě výše uvedených oblastí se obsáhle zabývá i problematikou **školení**, tedy oblastí, která má v současné každodenní praxi nemalé rezervy. Také má snahu přinést vize na zlepšení současného stavu, ať už náměty na větší **sjednocení terminologie** v „hasičských předpisech“ se zákonem o sociálních službách a novými trendy sociální péče. Inspirativní jistě bude i pasáž, věnovaná zahraničnímu trendu ve využívání **sprinklerového stabilního hasícího zařízení**, které samostatně reaguje na vznik požáru a hasebními zásahem jej udržuje pod kontrolou, případně jej zlikviduje v počáteční fázi. Mnozí poskytovatelé určitě ocení i v metodice popsané možnosti **alternativních opatření požární bezpečnosti stávajících objektů**, u nichž je vytyčený ideální stav z hlediska požární bezpečnosti, např. vzhledem k památkové ochraně, obtížně dosažitelný.

Je faktem, že odpovídající řešení vedoucí k zajištění požární bezpečnosti nejsou zadarmo a mohou znamenat vyšší náklady na poskytování sociálních služeb. Jedná se však o životně důležitou oblast a mnohdy k podstatnému zlepšení vede i samotná změna přístupu k pravidlům a vnímání každodenního provozu, bez nutnosti podstatného zvyšování nákladů. Nechť je Metodika k požární bezpečnosti v pobytových zařízeních od MPSV a MV-GR HZS ČR pro všechny poskytovatele pobytových služeb dobrým pomocníkem.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Rozvoj
Systému
Sociálních
Služeb